

Remissvar

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

2024-10-24

FI dnr 24-19784
(Anges alltid vid svar)

Övervaknings- och rapporteringskyldighet för clearingbolag

Ert dnr: Fi2024/01527

Finansinspektionen (FI) tillstyrker förslagen i promemorian i stort. Det finns ett tydligt värde i att clearingbolag löpande övervakar transaktionsmönster och uppmärksammar berörda deltagare på avvikande transaktioner, samt rapporterar misstänkta transaktioner till Polismyndigheten.

FI har dock vissa synpunkter när det gäller utformningen av de nya reglerna. Här anser vi att det behöver förtydligas hur clearingbolagen ska övervaka transaktioner samt när rapportering till clearingdeltagarna bör ske och vilka rutiner som ska finnas för detta. Vi anser även att bestämmelsen om ikraftträdande bör ses över.

4.1 En övervaknings- och rapporteringskyldighet för clearingbolag ska införas

Övervakning av transaktioner

Enligt förslaget till 4 kap. 3 a § första stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen), ska clearingbolag i sin clearingverksamhet övervaka transaktioner mellan clearingdeltagare som är verksamhetsutövare i syfte att upptäcka transaktioner som kan antas ingå som led i penningtvätt eller finansiering av terrorism. Hur övervakningen ska gå till utvecklas i promemorian. Där

framgår att övervakningsskyldigheten bör innebära att clearingbolag inom ramen för den egna clearingverksamheten och befintliga system ska övervaka transaktioner och reagera på avvikande transaktionsmönster. Det framgår även att det bör vara upp till clearingbolaget att avgöra vad som utgör avvikande transaktionsmönster utifrån den erfarenhet av clearingverksamhet som bolaget besitter och att en övervakningsskyldighet därmed behöver ha karaktären av självreglering.

FI bedömer att promemorians ansats *att* reglera att clearingbolag ska genomföra övervakning, men överlåta *hur* övervakningen ska gå till på bolagen är problematisk. Hur övervakningen genomförs har rimligen stor betydelse för huruvida syftet med regleringen kan förväntas uppnås. Utan reglering som tar sikte på hur övervakningen ska gå till går det exempelvis inte att bedriva tillsyn över att övervakningen hos clearingbolag tar hänsyn ens till de mest uppenbara metoderna för penningtvätt.

Mot bakgrund av det ovan anförda bedömer FI att förslaget till 4 kap. 3 a § första stycket penningtvättslagen bör förtydligas så att det innehåller bestämmelser om hur transaktionsövervakningen ska genomföras.

Ett sätt att formalisera hur clearingbolag bör utgå från sin kunskap om avvikande transaktionsmönster skulle vara att utgå från penningtvättslagens bestämmelser om vilka källor verksamhetsutövare ska ta hänsyn till när de utformar sin allmänna riskbedömning (2 kap. 1 § andra stycket). Det skulle exempelvis kunna framgå uttryckligen att clearingbolag i sin övervakning ska ta hänsyn till uppgifter som kommer fram vid clearingbolagets rapportering till Polismyndigheten av misstänkta transaktioner samt till information om tillvägagångssätt för penningtvätt och finansiering av terrorism och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnar.

Rapportering av transaktioner till clearingdeltagare

Enligt förslaget till 4 kap. 3 a § andra stycket penningtvättslagen ska clearingbolag lämna uppgifter till två clearingdeltagare om det *kan antas* att en transaktion mellan dessa ingår som ett led i penningtvätt eller finansiering av terrorism. Gränsdragningen mot när uppgifter ska rapporteras till Polismyndigheten framgår av bestämmelsens andra stycke. Det handlar då om situationer där ett clearingbolag har *skälig grund* att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling.

Det är givetvis viktigt att det inte råder någon tvekan om att transaktioner som innebär en konkret brottsmisstanke rapporteras till brottsutredande myndigheter. Det framstår dock som svårt att hitta någon tydlig skillnad mellan å ena sidan transaktioner som kan antas ingå som ett led i penningtvätt och finansiering av terrorism, och å andra sidan transaktioner som innebär skälig grund att misstänka penningtvätt, finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig gärning. Ytterligare en viktig aspekt är att det finns ett behov av att undersöka transaktionsmönster, även om det i ett inledande skede inte finns någon misstänkt koppling till penningtvätt eller finansiering av terrorism.

FI föreslår därför att 4 kap. 3 a § andra stycket penningtvättslagen formuleras om så att bestämmelsen uttryckligen anger att ett clearingbolag som uppmärksammar en avvikelse i sin övervakning ska rapportera detta till de två clearingdeltagare som är inblandade i en transaktion kopplad till avvikelsen. En sådan formulering skulle knyta an till de krav som gäller för att clearingdeltagarna själva ska uppmärksamma transaktioner i sin transaktionsmonitorering (se 4 kap. 1 § penningtvättslagen).

Rutiner för att lämna uppgifter

Det framgår av promemorian att FI:s tillsyn både ska avse att rapportering sker i de fall som det föreligger grund för det och att clearingbolag har tillräckliga rutiner för att uppgifter lämnas. Promemorian innehåller dock inget förslag som innebär ett krav för clearingbolag att upprätta och dokumentera sådana rutiner som avses. Förslaget bör därför kompletteras med en sådan bestämmelse.

5. Ikraftträdande

I promemorian framhålls att clearingbolag själva avgör hur de ska uppfylla skyldigheten att övervaka, att bolaget behöver ta fram ett system för övervakning och rapportering som behöver fasas in i verksamheten och att ett system inte behöver vara på plats när de föreslagna bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Utgångspunkten att det system som den nya regleringen föreskriver inte behöver vara på plats vid ikraftträdande gör det svårt både för företagen under tillsyn och för FI att förhålla sig till den nya regleringen. Det vore att föredra om det tydligt framgick att clearingbolag förväntas följa de nya reglerna från datumet för ikraftträdande.

Med hänsyn till det som anförts ovan bedömer FI därmed att reglerna om ikraftträdande bör ses över. I det sammanhanget vill vi lyfta fram att det redan pågår stora förändringar i it-infrastrukturen hos clearingbolag och att den tekniska utvecklingen som promemorians förslag innebär kan vara omfattande vilket innebär att det behöver säkerställas att tillräcklig tid ges för implementering. Tiden för ikraftträdande bör därför flyttas fram.

FINANSINSPEKTIONEN

Daniel Barr
Generaldirektör

Love Wilén Örnulf
Rådgivare

I detta ärende har generaldirektören Daniel Barr beslutat. Rådgivaren Love Wilén Örnulf har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Erik Blommé deltagit.

Kopia till fi.fma.b@regeringskansliet.se